

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
факультет історії і права

*кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського*

*кафедра державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу*

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

кафедра правового регулювання економіки

Матеріали круглого столу
до Дня юриста

***«Виклики правничої
професії
в умовах воєнного
стану»***

06 жовтня 2022 року

м. Харків

Виклики правничої професії в умовах воєнного стану : тези доповідей та наукових повідомлень учасників круглого столу присвяченого до Дня юриста (6 жовтня 2022 року) / уклад.: О.О. Коваленко, Т.Г. Головань, М.Д. Ждан ; за ред. О.О. Коваленко. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. – 158 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей та повідомлень, присвячених актуальним проблемам правничої професії в умовах воєнного стану.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами правничої професії в умовах воєнного стану.

Матеріали круглого столу оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті факультету історії і права: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення круглого столу здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського та кафедра державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19.

Оргкомітет круглого столу не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів круглого столу посилання на джерела є обов'язковим.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол №10 від 19 жовтня 2022 р.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2022

Гелашвілі А.Г. НЕРУХОМЕ МАЙНО ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВА НА ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ ЖИТТЯ ПРИ УКЛАДАННІ ДОГОВОРУ ПРО ПРИПИНЕННЯ ПРАВА НА АЛІМЕНТИ ДЛЯ ДИТИНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО	89
Фатєєв Я.В. ДИНАМІКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗМІН ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	91
Журавельов М.С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ БОЙОВОЇ ОБСТАНОВКИ ЯК КВАЛІФІКУЮЧОЇ ОЗНАКИ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ	93
Кузнецова К.І. ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУДУ	96
Лиманський П.П. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	99
Герасименко Г.О. ОХОРОНА ПРАВА НА МАТЕРИНСТВО ТА БАТЬКІВСТВО ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КРИЗИ	102
Жиленко Х.О. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЧЛЕНСТВА В СІМ'Ї У СФЕРІ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА	104
Коренцов О.І. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	107
Панаско Ю.І. ПРАЦЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: РЕАЛІЇ ВОЄННОГО РЕЖИМУ ТА ПІСЛЯВОЄННІ ПЕРСПЕКТИВИ	110
Сапітон Д.В. ПРИЗУПИНЕННЯ ДІЇ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ	113
Ференець О.Є. СУД ПРИСЯЖНИХ У ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ	116
Шапірко В.Г. ГЕНДЕРНО-ПРАВОВА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ	117
Варук В.В. ПРОБЛЕМИ ТА ГОТОВНІСТЬ ДО РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ	120
Донченко К.Р. ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ	122
Андрєєва Ю.С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	126

нерухоме майно, яке дитина отримала за цим договором знаходиться під жорстким контролем з боку держави.

Крім того, правочини щодо нерухомого майна підлягають нотаріальному посвідченню, в процесі якого нотаріус забезпечує законність правочину (відповідальність його вимогам щодо чинності). У ч. 1 ст. 189 СК прямо зазначене, що договір про припинення права дитини на аліменти укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.

При цьому, відповідно до реалізації принципу одночасного вчинення нотаріальної дії з нерухомим майном та державної реєстрації речового права на нерухоме майно, відповідно до ч. 1 ст. 189 СК право власності на нерухоме майно за таким договором виникає з моменту державної реєстрації цього права відповідно до закону. Таким чином, нотаріус одночасно вчинює дві юридично значні дії – нотаріальне посвідчення договору про припинення права дитини на аліменти і державну реєстрацію переходу права власності на цю нерухомість від платника аліментів до дитини або дитини і того з батьків, з яким проживає дитина.

Зосередження у руках нотаріуса двох функцій – нотаріального посвідчення та державної реєстрації переходу речових прав на нерухомість є істотною гарантією того, що майнові права дитини не будуть порушені, оскільки нотаріус в обов'язковому порядку перевіряє не лише наявність права власності на нерухоме майно у платника аліментів, но і факт відсутності певних обтяжень на це майно.

Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно і необхідність нотаріального посвідчення правочину з такої нерухомістю дозволяє також контролювати цивільний обіг такого майна і є гарантією дотримання вимоги законодавства щодо неможливості накладення стягнення на таке майно. Також, відповідно до ч. 5 ст. 189 СК майно, одержане дитиною за цим договором, може бути відчужене до досягнення нею повноліття лише з дозволу органу опіки та піклування, що також підпадає під контроль нотаріуса та реєстратора.

Речові права на рухоме майно позбавлені таких механізмів охорони та захисту, а тому підвищує ризик порушень та зловживань щодо їх здійснення та обороту. Саме тому імперативне обмеження щодо предмету договору виключно нерухомим майном є ефективною гарантією права дитини на достатній рівень життя.

УДК 349.2

ORCID 0000-0001-6407-7830

Фатєєв Ярослав Володимирович,
аспірант 3 р.н. ОНП Право спеціальності 081 Право
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
e-mail: fateev.jaroslav@yandex.ua

ДИНАМІКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗМІН ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Режим воєнного стану, який було запроваджено в нашій державі внаслідок збройної агресії російської федерації проти України Указом Президента України

24 лютого 2022р. і потім двічі продовжено, визначив юридичні засади для встановлення особливостей правового регулювання відносин у сфері найманої праці, що виявились у обмеженні трудових прав працівників та розширенні прав роботодавця за різним напрямками. Зокрема це торкнулось і правового регулювання зміни істотних умов праці.

15 березня 2022 року № 2136-ІХ було прийнято Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [1], який реформував механізм запровадження змін істотних умов праці на період дії режиму воєнного стану.

Вочевидь, це було вирішенням викликів воєнного часу, кинутим керівникам підприємств, установ, організацій. Адже той довгий час попередження працівника про запровадження нових істотних умов праці у не менше ніж 2 місяці, що встановлено КЗпП України для мирного періоду на практиці, породжував би багато проблем в умовах, коли потрібно було рятувати виробництво, переорієнтовувати його на випуск нової продукції, запроваджувати нові режими роботи, встановлювати чи відмінити суміщення професій (посад) тощо. Адже зміна трудового договору, різновидом якої є зміна істотних умов праці була і є правовою конструкцією, що має своєю метою удосконалення в організації виробництва й праці.

Початкова редакція Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року № 2136-ІХ у ч.2 ст.3 закріпила наступне: «У період дії воєнного стану норми частини третьої статті 32 Кодексу законів про працю України та інших законів України щодо повідомлення працівника про зміну істотних умов праці не застосовуються». Таким чином, такий елемент механізму запровадження змін істотних умов праці як попередження взагалі було виключено.

З точки зору доцільності запровадження таких змін у період дії режиму воєнного стану, враховуючи те, що у трудовому процесі, що забезпечує стале виробництво навіть в таких нестабільних умовах, беруть участь дві сторони, на мою думку, було поспішним. Так, роботодавець, як організатор трудового процесу, особа, що забезпечує створення необхідних умов функціонування підприємства, установи, організації для забезпечення нормального перебігу роботи, звісно мав отримати більший простір можливостей для швидкого прийняття рішень, від яких залежала доля взагалі виробництва та забезпечення роботою всіх працівників. Однак, не ставити до відома про істотні умови праці, що змінюються і другу сторону трудових правовідносин – працівника, реалізацією права на працю забезпечується прибуток підприємства. установи, організації – також було неправильно. Традиційна формула отримання результату від трудового процесу, що складалася з засобів виробництва – капіталу, що надавав роботодавець та реалізації здатності до праці. що надавав працівник, апріорі визначає право працівника принаймні знати в яких суттєвих умовах він буде працювати.

Тому, видається правильним, зміна погляду законодавця на такий елемент механізму запровадження нових істотних умов праці як попередження новою редакцією Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 19.07.2022р., яка визначила наступне правило: «У період дії воєнного стану повідомлення працівника про зміну істотних умов праці та зміну умов оплати праці, передбачених частиною третьою статті 32 та статтею

103 Кодексу законів про працю України, здійснюється не пізніше як до запровадження таких умов» [2, ч.2 ст.3].

Тобто, ми бачимо, що попередження знову з'являється. Але воно швидше є даниною поваги до працівника як єдиної особи, що створює духовні та матеріальні блага. Фактично – у даному випадку закон допускає збіг у часі і попередження про зміну істотних умов праці і власне її запровадження. Однак, працівник отримує визнання себе як значущої, не другорядної фігури виробничого процесу, - особи, що є рівною до роботодавця, є таким же повноцінним і рівноправним учасником правовідносин. Він є суб'єктом правовідносин, а не об'єктом, як це витікало із змісту, який був у початковій редакції.

Таким чином, порівняння двох редакцій Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» дає підстави констатувати позитивну динаміку у правовому регулюванні зміни істотних умов праці у період режиму воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану. Закон України № 2136-IX від 15 березня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20/ed20220315#Text>. 2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану. Закон України № 2136-IX від 15 березня 2022 р. із змінами від 19.07.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20/ed20220719#Text>.

УДК 343.337

ORCID 0000-0003-1312-1832

Журавльов Максим Сергійович,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти другого року навчання ОНП Право, спеціальності 081 Право Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
e-mail: advocate.zhuravlev@gmail.com

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ БОЙОВОЇ ОБСТАНОVKИ ЯК КВАЛІФІКУЮЧОЇ ОЗНАКИ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ

Україна вже понад півроку дає відсіч збройній агресії росії, мужньо виборює свою незалежність та територіальну цілісність. Під час воєнного стану увага правоохоронних органів в першу чергу фокусується на злочинах проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Щодня правоохоронці звітують про нові кримінальні провадження за фактом порушення законів, звичаїв війни, катувань, вбивств цивільних, бомбардувань невійськових об'єктів, знищення об'єктів інфраструктури, незаконного вивозу цивільних до росії тощо. Подібні злочинні факти постійно фіксуються українською стороною — як офіційними державними органами, так і громадянами. На сьогодні як офіс Генерального прокурора, так і прокурор Міжнародного кримінального суду надали можливість передавати зібрані докази воєнних злочинів до своїх офісів.